

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-140>

УДК 336

ІННОВАЦІЙНО-ІНТЕГРОВАНІ СТРУКТУРИ ЯК ОПТИМАЛЬНА ФОРМА СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ

INNOVATION-INTEGRATED STRUCTURES AS THE OPTIMAL FORM OF MODERN BUSINESS

Ватульов Валентин Андрійович

аспірант,

Центральноукраїнський національний технічний університету

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8292-331X>

Vatulov Valentyn

Central Ukrainian National Technical University

Стаття присвячена питанням функціонування інноваційно-інтегрованих структур. Доведено, що інноваційно-інтегровані структури характеризуються географічною концентрацією взаємопов'язаних підприємств, які відносяться до одного виду діяльності. Акцентовано увагу на тому, що розвиток регіональних інноваційно-інтегрованих структур уможливило забезпечення саме регіональних потреб та інтересів з врахуванням його специфіки. Зазначено, що регіональні інноваційно-інтегровані структури є інтеграційним об'єднанням представників високотехнологічного сегмента економіки регіону, що характеризується низкою переваг, які полягають у високотехнологічному розвитку економіки регіону через інтеграцію та розвиток компетенцій. Обґрунтовано, що інноваційно-інтегровані структури суттєво відрізняються від звичайних кластерів завдяки їх внутрішнім зв'язкам.

Ключові слова: конкурентні переваги, наука, освіта, синергетичний ефект, регіони, цифровізація.

The article is concerned with the functioning of innovation-integrated structures. The current stage of economic development is characterised by the processes of creation of innovation-integrated structures. These structures consist of interconnected objects that perform different functions. The author emphasises that at the present stage of development of society, the introduction of innovations is increasingly a necessity for enterprises, which ensures their functioning and competitiveness. An alternative approach is based on inter-organisational exchange, association (integration). In this context, integrated structures are more innovative and achieve higher economic performance than isolated ones. The purpose of the article is to analyse the peculiarities of functioning of innovation-integrated structures, to identify their advantages and to develop directions for optimising the functioning of innovation-integrated structures. It is noted that the creation of integrated structures is a global trend, and an objective prerequisite for the development of innovation-integrated structures is a balanced system of financial and production relations between all participants in innovation-integrated structures and with external entities. It is proved that innovation-integrated structures are characterised by a geographical concentration of interrelated enterprises belonging to the same type of activity. The attention is focused on the fact that the development of regional innovation-integrated structures makes it possible to meet the regional needs and interests, taking into account its specifics. It is noted that regional innovation-integrated structures are an integration association of representatives of the high-tech segment of the regional economy, characterised by a number of advantages, which consist in the high-tech development of the regional economy through integration and development of competencies. It is substantiated that innovation-integrated structures differ significantly from conventional clusters due to their internal connections. Further research will be devoted to the problems of auditing the potential of innovation-integrated structures.

Keywords: competitive advantages, science, education, synergistic effect, regions, digitalisation.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства впровадження інновацій все частіше є необхідністю, яка забезпечує існування підприємств. Альтернативним є підхід, що ґрунтується на міжор-

ганізаційному обміні, об'єднанні (інтеграції). У цьому контексті інтегровані об'єднання тісно пов'язані з інноваційним потенціалом підприємств. Останні дослідження свідчать, що підприємства, які входять до інтегрованих

об'єднань є більш інноваційними та досягають більш високих економічних показників порівняно з ізольованими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика створення і функціонування інноваційно-інтегрованих структур сьогодні знаходиться у центрі уваги науковців. Так, праці Шалімової Н. С. присвячені питанням оптимізації нарахування і сплати податків суб'єктами господарювання шляхом створення інноваційно-інтегрованих структур [1]. Дослідження Магопєць О. А. спрямовані на оцінку можливостей розвитку інноваційно-інтегрованих бізнес-структур в межах чинної податкової системи [2]. Левченко О. М. присвятив свої праці вивченню організаційно-економічних засад створення інноваційно-інтегрованих структур в умовах соціально-економічної нестабільності [3]. Праці Щербака В. Г. спрямовані на дослідження особливостей функціонування інтегрованих структур бізнесу як базису інноваційного розвитку підприємництва [4]. Велічко Л., Городецька І., Москаленко О. та Шуміна Л. у своїх працях розглядали питання нормативного регулювання розвитку регіональних інноваційних кластерів у фінансовому секторі України [5]. У дослідженнях Thomä J. та Zimmermann V. розглядаються різні групи інноваційних малих і середніх підприємств в залежності від використання (або невикористання) ними власних досліджень і розробок (НДДКР) [6]. Проте, віддаючи належне здобуткам цих авторів, проблематика функціонування інноваційно-інтегрованих структур як оптимальної форми сучасного бізнесу потребує подальших досліджень.

Мета статті – аналіз особливостей функціонування інноваційно-інтегрованих структур, встановлення їх переваг та розробка напрямів оптимізації функціонування інноваційно-інтегрованих структур.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку економіки характеризується процесами створення інноваційно-інтегрованих структур. Ці структури складаються з взаємопов'язаних об'єктів що виконують різні функції [7]. Створення інтегрованих структур є загальносвітовою тенденцією, а об'єктивною передумовою розвитку інноваційно-інтегрованих структур є збалансована система фінансово-виробничих відносин як між усіма учасниками інноваційно-інтегрованих структур, так і з зовнішніми суб'єктами. Потенційні можливості інноваційно-інтегрованих структур зале-

жать від набору матеріальних і нематеріальних ресурсів, кадрового забезпечення тощо. Потенціал, що необхідний для розробки та впровадження інновацій, легше отримати в інтегрованих структурах. Якщо питання інноваційного лідерства інтегрованих структур є безспірним, то питання формування і реалізації інноваційного потенціалу інтегрованих структур потребує подальшого дослідження. Ще складнішим є питання щодо розриву інноваційних можливостей різних інтегрованих структур. Тому у багатьох дослідженнях науковців здійснюється порівняння інтегрованих структур різних країн, різних регіонів та різних етапі розвитку підприємств.

Інноваційно-інтегровані структури характеризуються географічною концентрацією взаємопов'язаних підприємств, що відносяться до одного виду діяльності. Вперше поняття інтеграційних об'єднань як скупчення малих підприємств в одному населеному пункті ввів Маршалл [8]. Також Маршалл акцентував увагу на тому, що розвиток національної економіки насамперед залежить від розвитку інтегрованих угруповань та від концентрації видів діяльності у регіонах. Отже, між інноваціями та інтегрованими структурами є тісний зв'язок, це обумовлено тим, що підприємства з яких вони складаються, є більш інноваційними порівняно з ізольованими. Інтегровані структури більш адаптовані до отримання знань, а відповідно і до розробки і впровадження інновацій [9]. Слід зазначити, що дослідження науковців свідчать, що самі по собі знання, оптимізація підприємництва або впровадження інновацій не призводить до економічного зростання регіону [10].

Інноваційно-інтегровані структури є оптимальним проявом того, як три концепції об'єднуються в нову, більш прогресивну, створюючи оптимальний тип підприємництва до умов сучасної економіки. В інноваційно-інтегрованих структурах суттєве значення має взаємодія університетів, промисловості та уряду, яка в цілому призводить до економічного зростання і соціального розвитку [11]. Також дуже важливим є поширення знань у підприємстві, що свідчить про роль підприємства в процесі трансформації знань в інновації.

На сучасному етапі економічного розвитку знання є основним джерелом конкурентних переваг, а конкуренція між підприємствами все більше залежить від знань та інновацій. Інновації, підприємство та знання (освіта) – є основою конкурентоспроможності

та зростання. Саме інноваційно-інтегровані структури оптимально засвоюють і використовують нові знання. При цьому є доцільним зосередитися на регіональному рівні, що обумовлюється глобальними світовими тенденціями. Розвиток регіональних інноваційно-інтегрованих структур уможливує забезпечення саме регіональних потреб та інтересів з врахуванням його специфіки, що є найбільш оптимальним і перспективним. Як правило регіональну інноваційно-інтегровану структуру розглядають як інтеграційне об'єднання представників високотехнологічного сегмента економіки регіону, що характеризується низкою переваг, що полягають у високотехнологічному розвитку економіки регіону через інтеграцію та розвиток компетенцій.

Структура регіональних інноваційно-інтегрованих об'єднань складається з різних підприємств, які знаходяться в межах певних

секторів регіонів і мають вирішальне значення для підтримки інноваційної роботи цього сектору (з врахуванням науково-дослідних центрів, університетів, коледжів тощо) [12].

Інноваційно-інтегровані структури суттєво відрізняються від звичайних кластерів, що обумовлено їх внутрішніми зв'язками. Це обумовлює їх позитивний вплив на забезпечення збереження та підтримку конкурентних переваг регіонів. Регіональні інноваційно-інтегровані структури – це «системи, в якій співпрацюють різні господарючі суб'єкти і функціональним навантаженням яких є інноваційний розвиток економіки регіону» [12]. Саме формування інноваційно-інтегрованих структур дозволяє сформувати систему поширення нових знань і технологій. Це забезпечує прискорення процесу трансформації винаходів у інновації, інновацій – у конкурентні переваги. Все це дозволяє забез-

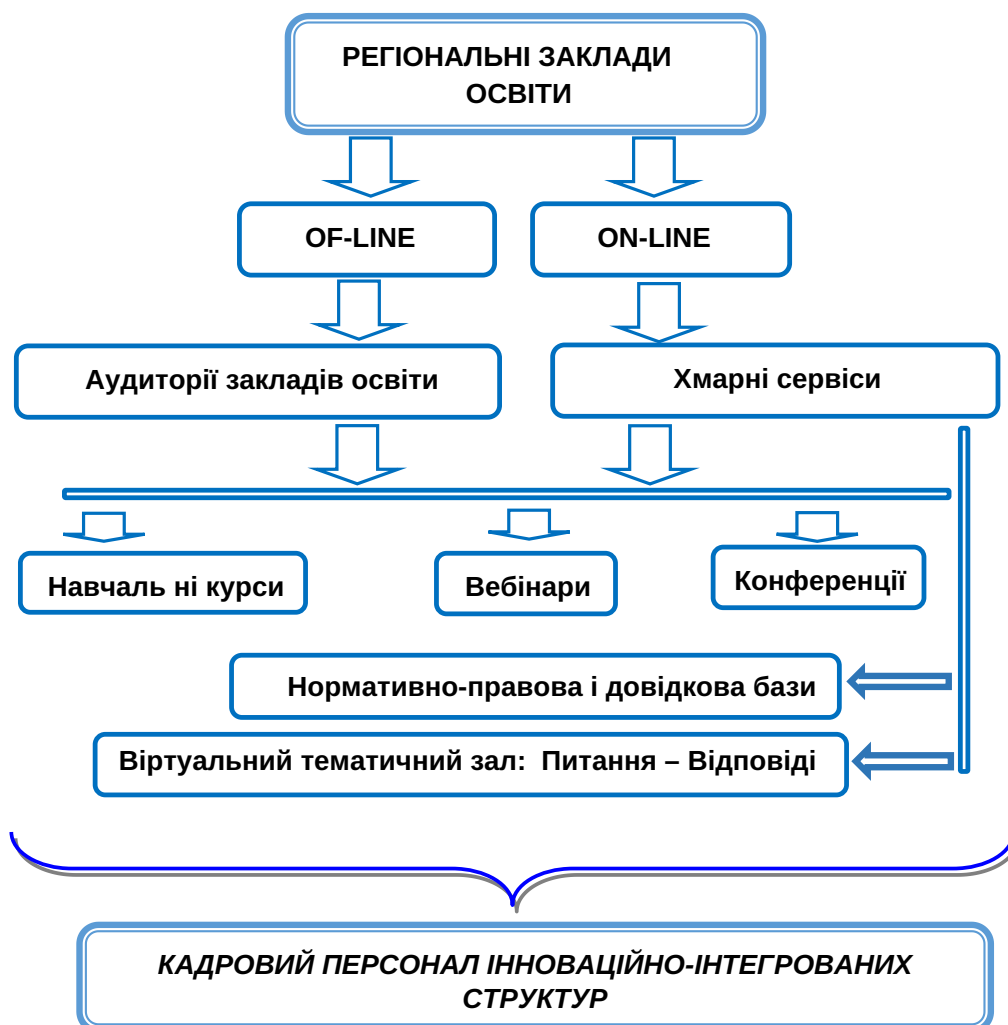

Рис. 1. Організація гібридної форми навчання кадрового персоналу інноваційно-інтегрованих структур з використанням цифрових технологій

Джерело: розроблено автором

печити розвиток стійких зв'язків між всіма учасниками та отримати позитивний синергетичний ефект. Слід зазначити, що насамперед для отримання синергетичного ефекту і створюються інноваційно-інтегровані структури – «результат спільних зусиль кількох підприємств буде вищим, ніж сума результатів (підсумковий результат) від діяльності кожного» [13].

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується розвитком інформаційних технологій в умовах формування «Industry 5.0» [14], що стимулює інтеграційні процеси. З іншого боку, ефективне функціонування інноваційно-інтегрованих структур передбачає перманентне освоєння інноваційних цифрових технологій, постійну адаптацію під мінливу ринкову кон'юнктуру, зміни зовнішнього середовища тощо. Це обумовлює необхідність суттєвих змін та вимог до рівня кадрового забезпечення, і відповідно, трансформацію начального процесу. На регіональному рівні в умовах цифровізації є доцільним об'єднувати науку, освіту та виробників. При цьому оптимальним буде застосування гібридної форми навчання, яка поєднує класичну та цифрову, і забезпечує якість, своєчасність та доступність освітніх послуг (рис. 1).

Висновки. Створення інтегрованих структур є загальносвітовою тенденцією. Інноваційно-інтегровані структури характеризуються географічною концентрацією взаємопов'язаних підприємств, що відносяться до одного виду діяльності і на сучасному етапі є оптимальним проявом об'єднання науки, освіти і виробництва в нову, більш прогресивну, яка є оптимальним типом підприємництва.

Розвиток регіональних інноваційно-інтегрованих структур уможливує забезпечення саме регіональних потреб та інтересів з врахуванням його специфіки. Як правило регіональну інноваційно-інтегровану структуру розглядають як інтеграційне об'єднання представників високотехнологічного сегмента економіки регіону, що характеризується низкою переваг, що полягають у високотехнологічному розвитку економіки регіону через інтеграцію та розвиток компетенцій.

Інноваційно-інтегровані структури суттєво відрізняються від звичайних кластерів завдяки їх внутрішнім зв'язкам. Це обумовлює їх позитивний вплив на забезпечення збереження та підтримку конкурентних переваг регіонів.

Подальші дослідження будуть присвячені проблематиці аудиту потенціалу інноваційно-інтегрованих структур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шалімова, Н. С., Селіщева, Є. В. Створення інноваційно-інтегрованих структур як напрям оптимізації нарахування і сплати податків суб'єктами господарювання. *Актуальні проблеми обліково-аналітичного забезпечення в умовах переходу до Індустрії 4.0 : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2020 року. Рівне : НУВГП, 2020. С. 399–400. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/9975/1/%D0%A1%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%B2%D0%B0_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8_%D0%A0%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B53.pdf*
2. Магопець О.А. Оцінка можливостей розвитку інноваційно-інтегрованих бізнес-структур в межах чинної податкової системи. *Розвиток інноваційно-інтегрованих структур у вимірі формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Кропивницький : Ексклюзив-Систем, 2018. С. 182–84.*
3. Левченко О. М. Організаційно-економічні засади створення інноваційно-інтегрованих структур в умовах соціально-економічної нестабільності. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2018. Вип. 1. С. 9–20.*
4. Щербак, В. Г. Особливості функціонування інтегрованих структур бізнесу як базису інноваційного розвитку підприємництва. *Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design. Series: Economic sciences, 2020, 153(6), 81–88.*
5. Velychko, L., Horodetska, I., Moskalenko, O., & Shumna, L. (2020) Legal Regulation Developing Regional Innovation Clusters in the Financial Sector in Ukraine. *Financial and credit activity problems of theory and practice, 1(32), 231–243.* URL: <http://fkd.org.ua/issue/view/12179>
6. Thomä, J., & Zimmermann, V. (2020) Interactive learning-The key to innovation in non-R&D-intensive SMEs? A cluster analysis approach. *Journal of Small Business Management, 58(4), 747–776.*
7. Kononenko, L., Atamas, O., Nazarova, H., Selishcheva, E., & Kononenko, S. (2022). Optimization of small agricultural producer's taxation by creating innovative-integrated structures. *Scientific Horizons, 25(6), 100–110.* DOI: 10.48077/scihor.25(6).2022.100-110
8. Marshall A. *Industry and trade.* 3 ed. London: Macmillan, 1920.

9. Bittencourt, B. A., Zen, A. C., & Prévot, F. (2020). Innovation capability of clusters: understanding the innovation of geographic business networks. *Revista Brasileira de Gestao de Negocios*, 21, 647–663. <https://www.scielo.br/j/rbgn/a/mZQwshrSV95t6pZDzbP7qJd/?lang=en>
10. J. H. Block *et al.* (2017). The schumpeterian entrepreneur: A review of the empirical evidence on the antecedents, behaviour and consequences of innovative entrepreneurship. *Industry and Innovation*.
11. H. Etzkowitz *et al.* (2000). The dynamics of innovation: From national systems and «Mode 2» to a triple helix of university – industry – government relations. *Research Policy*. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(99\)00055-4](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(99)00055-4)
12. Панченко, В., Кононенко, С., Кононенко, Л. Регіональний інноваційний кластер в умовах цифровізації освіти і виробництва. *Економічний простір*, 2023, (183), 108–113. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-17>
13. H. Igor Ansof (1988) *The New Corporate Strategy*. First published February 22, 288 pages, Hardcover
14. Савченко, В., Кононенко, Л., Гай, О. Фінансовий та статистичний аналіз в управлінні ризиками на фінансовому ринку у контексті формування «Industry 5.0». *Економічний простір*, 2024, (189), 167–173. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-31>

REFERENCES:

1. Shalimova, N. S., & Selishcheva, Ye. V. (2020) Stvorennia innovatsiino-intehrovanykh struktur yak napriam optymizatsii narakhuvannia i splaty podatkov subiektamy hospodariuvannia [Creation of innovation-integrated structures as a way to optimize the calculation and payment of taxes by business entities]. *Aktualni problemy oblikovo-analitychnoho zabezpechennia v umovakh perekhodu do Industrii 4.0 : materialy Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii, 26-27 bereznia 2020 roku. Rivne : NUVHP – Actual problems of accounting and analytical support in the transition to Industry 4.0 : materials of the International Scientific and Practical Conference, March 26–27, Rivne : NUWHP*, pp. 399–400. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/9975/1/%D0%A1%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%B2%D0%B0_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8_%D0%A0%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B53.pdf
2. Magopets O. A. (2018) Otsinka mozhlyvosti rozvytku innovatsiino-intehrovanykh biznes-struktur v mezhakh chynnoi podatkovoi systemy [Evaluation of opportunities for the development of innovation-integrated business structures within the current tax system]. *Rozvytok innovatsiino-intehrovanykh struktur u vymiri formuvannia innovatsiino-oriientovanoi modeli ekonomiky: zb. tez dop. Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf. Kropyvnytskyi: Ekskliuzyv-System – Development of innovation-integrated structures in the dimension of formation of an innovation-oriented model of economy: collection of abstracts of the International Scientific and Practical Internet Conference Kropyvnytskyi: Exclusive-System*, pp. 182–84.
3. Levchenko O.M. (2018) Orhanizatsiino-ekonomichni zasady stvorennia innovatsiino-intehrovanykh struktur v umovakh sotsialno-ekonomichnoi nestabilnosti [Organisational and economic bases of creation of innovation-integrated structures in conditions of socio-economic instability]. *Tsentralkoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky - Central Ukrainian Scientific Bulletin. Economic Sciences*. Issue 1. P. 9–20.
4. Shcherbak, V.G. (2020) Osoblyvosti funktsionuvannia intehrovanykh struktur biznesu yak bazysu innovatsiinoho rozvytku pidpriemnytstva [Features of functioning of integrated business structures as a basis for innovative development of entrepreneurship]. *Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design. Series: Economic sciences*, 153(6), 81–88.
5. Velychko, L., Horodetska, I., Moskalenko, O., & Shumna, L. (2020) Legal Regulation Developing Regional Innovation Clusters in the Financial Sector in Ukraine. *Financial and credit activity problems of theory and practice*, 1(32), 231–243. URL: <http://fkd.org.ua/issue/view/12179>
6. Thomä, J., & Zimmermann, V. (2020) Interactive learning-The key to innovation in non-R&D-intensive SMEs? A cluster analysis approach. *Journal of Small Business Management*, 58(4), 747–776.
7. Kononenko, L., Atamas, O., Nazarova, H., Selishcheva, E., & Kononenko, S. (2022). Optimization of small agricultural producer's taxation by creating innovative-integrated structures. *Scientific Horizons*, 25(6), 100–110. DOI: 10.48077/scihor.25(6).2022.100-110
8. Marshall A. *Industry and trade*. 3 ed. London: Macmillan, 1920
9. Bittencourt, B. A., Zen, A. C., & Prévot, F. (2020) Innovation capability of clusters: understanding the innovation of geographic business networks. *Revista Brasileira de Gestao de Negocios*, 21, 647–663. URL: <https://www.scielo.br/j/rbgn/a/mZQwshrSV95t6pZDzbP7qJd/?lang=en>
10. J. H. Block *et al.* (2017) The schumpeterian entrepreneur: A review of the empirical evidence on the antecedents, behaviour and consequences of innovative entrepreneurship. *Industry and Innovation*.
11. H. Etzkowitz *et al.* (2000) The dynamics of innovation: From national systems and «Mode 2» to a triple helix of university–industry–government relations. *Research Policy*. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(99\)00055-4](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(99)00055-4)

12. Panchenko, V., Kononenko, S., & Kononenko, L. (2023). Rehionalnyi innovatsiinyi klaster v umovakh tsyfrovizatsii osvity i vyrobnytstva [Regional innovation cluster in the context of digitalization of education and production]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Scope*, (183), 108–113. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-17>
13. H. Igor Ansof (1988) *The New Corporate Strategy*. First published February 22, 288 pages, Hardcover.
14. Savchenko, V., Kononenko, L., & Gai, O. (2024). Finansovyi ta statystychnyi analiz v upravlinni ryzykamy na finansovomu rynku u konteksti formuvannia «Industry 5.0» [Financial and statistical analysis in risk management in the financial market in the context of the formation of «Industry 5.0»]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Scope*, (189), 167–173. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-31>